

Forprosjekt Crosscut

Åmdals Verk gruver, 15.09.2025

OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Prosjektorganisering

Samarbeidsprosjekt:

- 59 grader nord
- Lokalt grvestyre
- Vest-Telemark museum
- Åmdal IL
- Tokke kommune

Fase: forprosjekt

Styringsgruppe: Inger Synnøve Fles Lie (59grader nord), Unni Bendiksen og Knut Andre Aarstad (Lokalt grvestyre), Knut Urbø (Åmdal IL), Ivar Lofthus (Vest-Telemark museum), Jenny Fetveit (Tokke kommune)

Prosjektledelse: Høgde

OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Bakgrunn for prosjektet

- Populært turområde på Åmdals Verk i dag, men lite tilrettelagt
- Historisk gruvelandskap med stort formidlingspotensial
- Ønske om å utvikle en helhetlig friluftsf- og kulturarena som er inkluderende og tilgjengelig for flest mulig
- Vest-Telemark museum har pågående arbeid med å åpne gjennomgang i gruva og disse prosjektene bør sees i sammenheng
- Mulighet for å øke attraksjonskraft og tiltrekke samme målgruppe som i Hamaren, men i mindre skala

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Mål for prosjektet

Innsikt fra forstudiefasen

OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

iHØGDE!

Gruvespor

Korleis utvikle Cross Cut til eit attraktivt og inkluderande turmål med historisk sus?

Monica Sølyst og Birgith Reinskås Lunden,
Høgde AS
August 2025

iHØGDE!

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Turvegar nær CrossCut

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Kulturminne

Spor i landskapet etter gruvedida

Det gamle kompressorhuset og rørgata

Trapper inn til gruveutgangen

På toppen av rørgata ved CrossCut

Steinsett kanal som leda vatn
frå inntaket til rørgata

OBS!

**Løysingar, kostnadar og
finansieringsplan er blitt oppdatert
etter denne rapporten blei utarbeida,
det er difor ikkje alt som stemmer
overeins med søknaden**

iHØGDE!

Formidling

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Dagens skilt er utarbeidd av Vest Telemark Museum, og benkar og visuelle markørar er sett ut av 59°Nord gjennom Malmvegprosjektet

Praktisk infrastruktur

OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Parkering

Det er god parkeringskapasitet ved «gruvelandsbyen», noko som talar for å gjere dette til startpunkt for ein eventuell ny rundtur. Ved Åmdals Verk gruver er det òg høve til å parkere, medan det ved startpunktet for dagens Crosscut-sti er avgrensa parkeringsplass.

Toalett

Toalettkapasiteten i området er begrensa. Det finst kun toalett ved Åmdals Verk Gruver.

Overnatting og matservering

Det er få eller ingen overnattingsmoglegheiter i nærområdet. Det er ingen organisert matservering i området.

Skilting og informasjon

Det er lite skilting og informasjon i området, sett bort i frå rundt Åmdals Verk gruver, og langs Malmvegen.

Kvileplassar og rasteområde

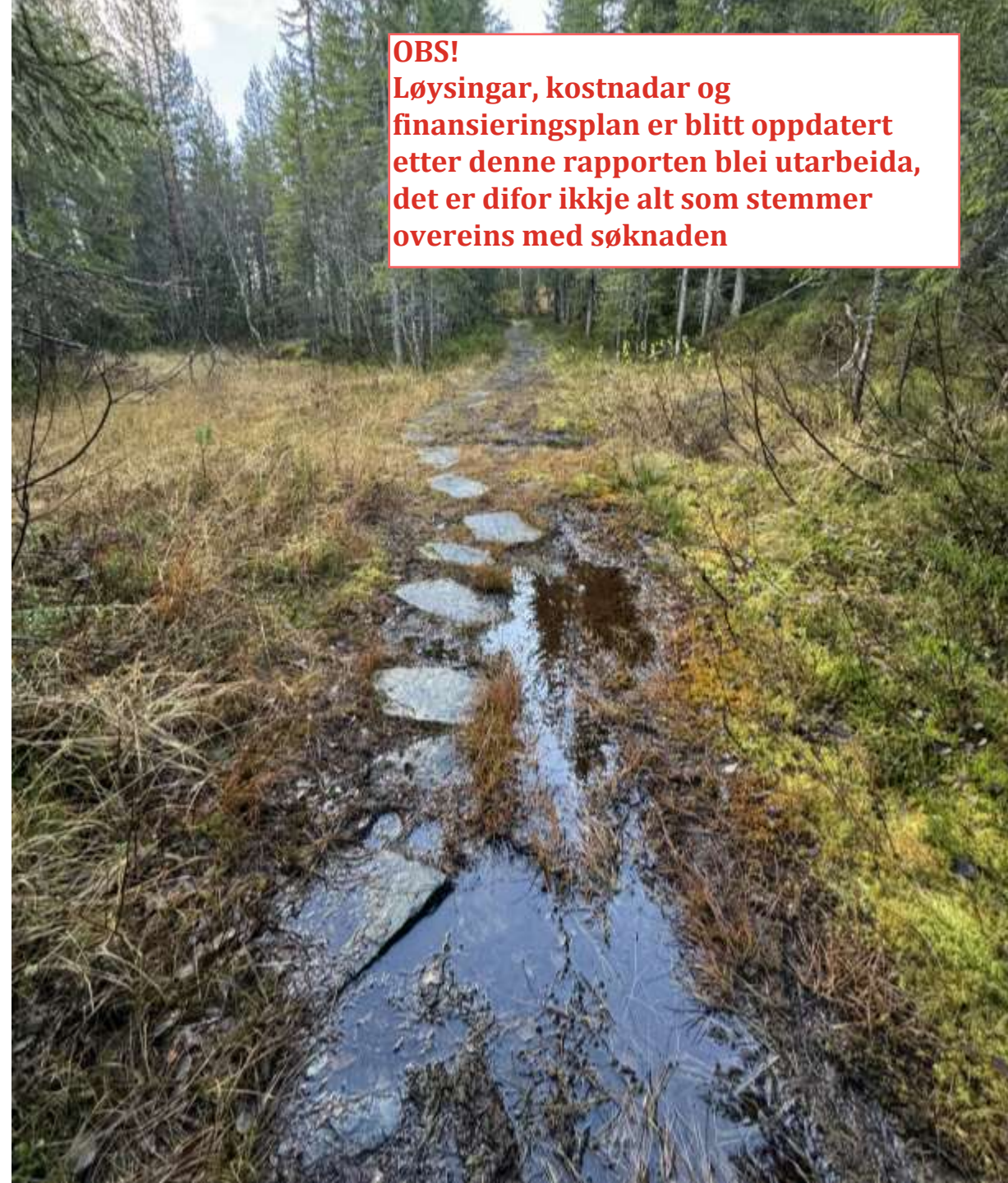
Det er ein fin stoppeplass ved Crosscut, og det er fine benkar langs banestien på Malmvegen, ellers er det lite tilrettelagt for stopp og kvile.

Utfordringar

- Dårleg drenering og blautt dekke gjer stien gjørmete, sjølv ved dagens relativt låge besøkstal.
- Lite tilgjengeleg for nokre målgrupper, som barnevognbrukarar og personar med nedsett funksjonsevne.
- Høg vasstand i elva ved flaum eller mykje nedbør hindrar tilkomst til dei mest unike opplevingspunkta.
- Manglande bru over kritiske område gjer enkelte strekningar utilgjengelege.
- Litt kort tur for enkelte målgrupper som ønskjer ein lengre turoppleving.
- Stinettverket er fragmentert, med manglande samanheng og variasjon for ulike brukargrupper.

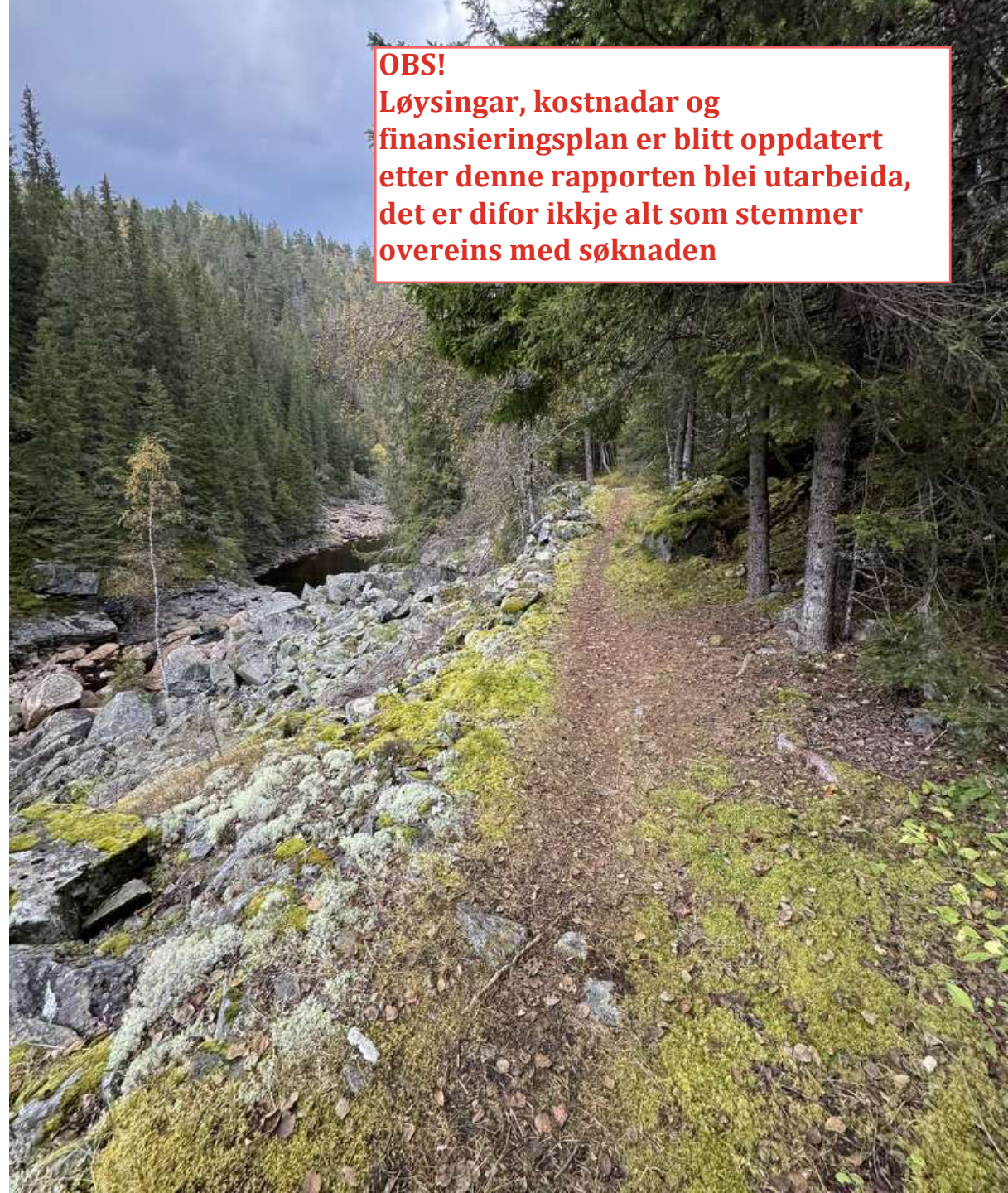
OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Styrker

- Variert stinettverk med eksisterande stiar, skogssleper og grusvegar.
- Unike opplevingspunkt som badeplassar, jettegryter og kulturminne frå gruvehistoria gjer området attraktivt og spennande for besøkande.
- Nærleik til Åmdals Verk Gruver, som fungerer som eit naturleg stopp- og opplevingspunkt med parkering og toalett, samt eit formidlingssenter.
- Potensial for ny gjennomgang i gruva, som kan opne for ein ny kopling mellom museet og turvegnettet ved Crosscut.
- Vakkert naturområde med elv, skog og opplevingsrike stoppestadar.
- Stort formidlingspotensial, der eksisterande informasjon og skilting kan styrkast for å løfte kultur- og naturopplevingane i området.
- Naturleg kopling til Malmvegen
- Nærfriluftsområde plassert nær der folk bur.

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Mogleheiter

- Dagsturhytte ved det gamle kompressorhuset
- Bruer over elva (ved CrossCut og Fleshaugen)
- Tilkomst til badeperle CrossCut
- Stigetrinn til toppen
- Tilkomst til fleire spor i landskapet frå gruvetida
- Rundtur ved hjelp av steinklopper i elva
- Informasjonspunkt ved den store rallaren på tippen
- Opne gjennomgang i gruva igjen
- Meir aktivitet i området gjev grunnlag for lengre opningstider i museet
- Verdiskaping
- Overnatting i gamle hus som tilhørde gruvetida

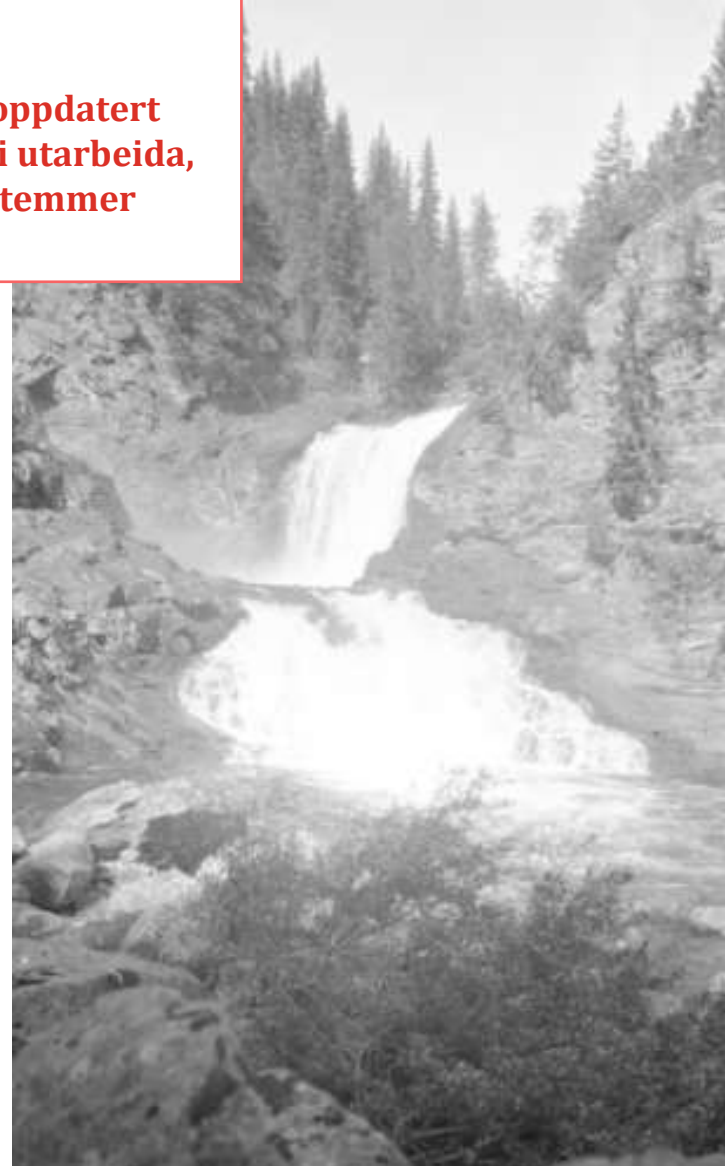
OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Gamle bilete som viser bru, gamalt kompressorbygg og trapper er inspirasjon for utforming

Foto: Vest-Telemark museum

BRU + DAGSTURHYTTE?

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

ihøgde!

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Vurdering av opplevingspotensial

Området rundt Åmdals Verk har eit stort opplevingspotensial som kombinerer **naturlege kvalitetar, kulturhistorie og varierte turmoglegheiter**. Dette skapar ein unik moglegheit til å utvikle ein heilskapleg friluftsf- og kulturarena som kan appellere til eit breitt spekter av brukargrupper.

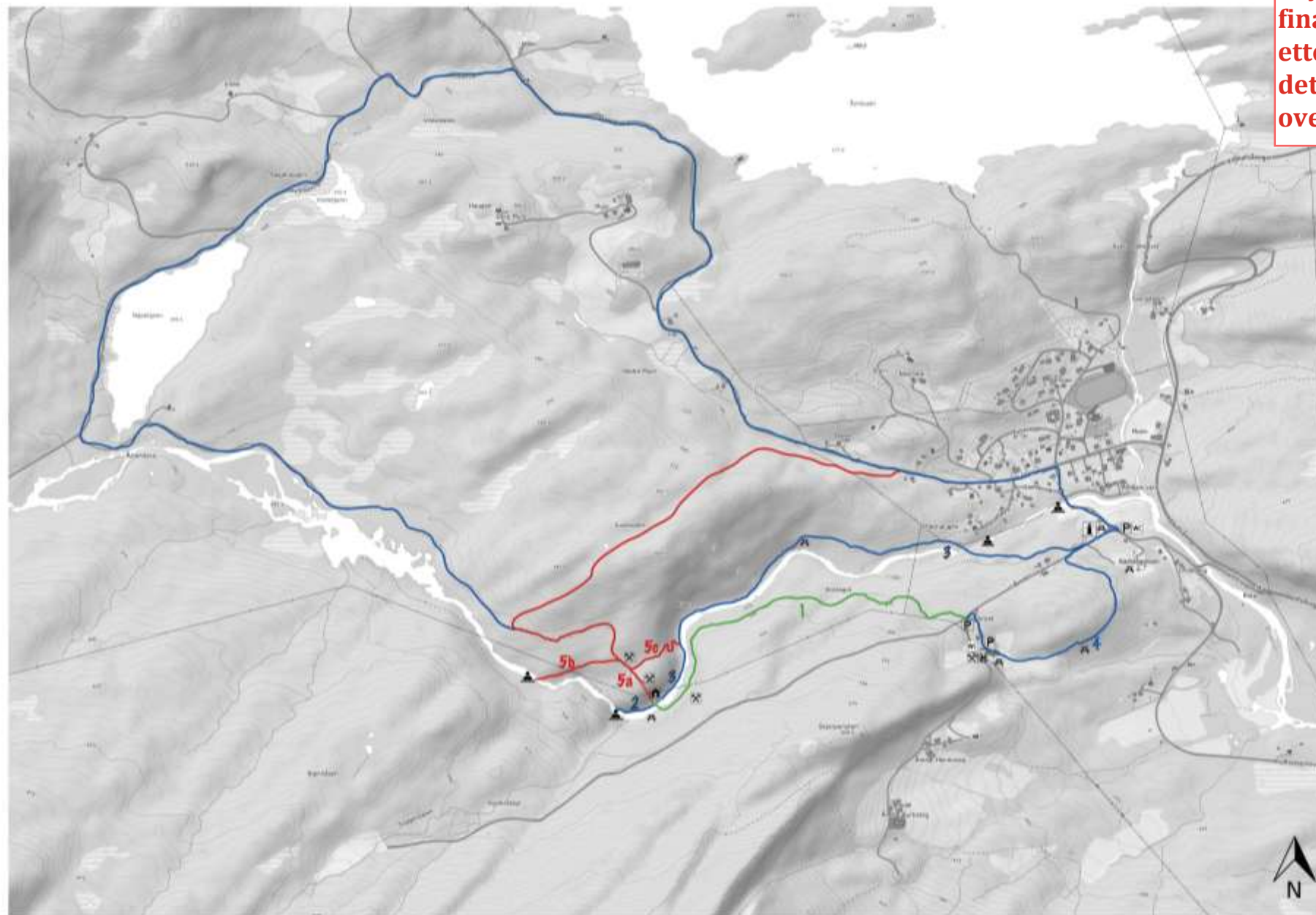
Naturlege opplevingar står sentralt i området. Elvelandskapet med sine badeperler, små kulpar og unike jettegryter gjev ei spektakulær naturoppleving, særleg på sommaren. Desse stadene er unike, men mange er i dag utilgjengelege på grunn av manglande tilrettelegging og informasjon. I tillegg gjev dei eksisterande stiane gjennom skog og langs elvekanten moglegheiter for både korte og lengre turopplevingar, noko som er attraktivt for familiar og turgåarar.

Området har òg ein **sterk kulturhistorisk verdi**. Åmdals Verk Gruver er eit viktig ankerpunkt med si levande historie frå gruvedrifta, der spor som steinsatte vegar, rørgate, kanalar og eldre anlegg tilfører ekstra dimensjonar til turopplevinga. Ein planlagt gjennomgang i gruva, frå museet til CrossCut, vil knyte historia tettare til stinettverket og opne for ein ny type opplevingsrunde som kombinerer natur og kulturformidling.

På aktivitetsnivå har området potensial til å tiltrekke seg både korttidsbrukarar og meir erfarne friluftsentusiastar. Kortare stiar og badeplassar fungerer godt for familiar med små barn, medan ein lengre rundtur med samanhengande opplevingspunkt vil dekke behova for dei som ønskjer meir utfordrande eller varierte turalternativ. Overnatting i gamle gruvebygg vil også gje ei unik oppleving og gjer til at folk blir lengre i området.

Samla sett har området eit **stort, men underutnytta opplevingspotensial**. Med målretta tiltak som samankopling av turveggar, betre skilting, merking, tilrettelegging for trygg ferdsel og enklare tilkomst til naturperler, kan området løftast til å bli ein attraktiv destinasjon for både lokalbefolkninga og besøkande. Ved å kombinere naturopplevingar, kulturformidling og praktisk infrastruktur, ligg det til rette for å skape ein heilskapleg og unik opplevingsarena.

Mogleheitskart for turvegar knytt til CrossCut

OBS!
Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overens med søknaden

TEIKNFORKLARING

- Generasjonsplan/Moglegheitsplan for Kåfjord
- Tursten - moderne utfordringer
- Kulturelt kulturland - kulturelt uttrykk
- Sevndighet - Gruvsmuseet
- Innfalling gruvevarening
- Parkeringsplass
- Informasjonsskilt
- Tidstett
- Mekanismeforplant
- Bakgrunn

Mappegrunnlag: Kart over Kåfjord 1:50 000

IHØGDE!

Grunnlaget til Kåfjord

NIBIO
NORSK INSTITUTT FOR
BIOLOGI

Forslag til tiltak for å heve attraktivitet og tilgjenge

Omtale og nummerering av turveg viser til moglegheitskart på førre side

OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Boardwalk og bru til Crosscut (turveg 1):

- Etablere boardwalk i cortenstål for å skåne underlaget mot slitasje og sikre tilgjengelegheit.
- Byggje bru over elva til kompressorhuset for betre samanheng mellom stiane.

Sikre adkomst til juvelen i Cross Cut (turveg 2):

- Rydde vegetasjon og montere rekkverk eller kjetting på utsette og høge område for tryggare ferdsel.

Steinsetje elvekanten og etablere trapper (turveg 3):

- Steinsetje turveg langs elvekanten for å skape eit estetisk og slitesterkt underlag.
- Byggje steintrapper eller mur opp mot kompressorhuset for auka tilgjengelegheit og samanheng.

Trapper og tilrettelegging ved rørgata (turveg 5a og b):

- Montere trapper frå kompressorhuset opp til inngangen ved rørgata (5a).
- Rydde vegetasjon og etablere sti frå rørgata til badeplassen ved inntaket i elva (5b) for å sikre tilkomst til unike opplevingspunkt.

Merking av stiar og tryggleikstiltak (turveg 5c):

- Markere stien frå toppen av rørgata og ned til elva (5c) med tau og skilting for å gjere dei lettare å følgje.

Rundtur via banestien og Crosscut (turveg 6):

- Etablere ein heilskapleg rundtur på 3,4 km som knyter saman dei mest attraktive stiane og opplevingspunkta.

Etablere startpunkt på «Tippen» ved den store rallaren (turveg 4)

- Bygge opp området med informasjon, formidling og sitteplass. Naturleg startpunkt, med gode parkeringsmoglegheiter og flott påkopling til banestien opp til museet.

Kulturminneformidling:

- Utarbeide eit formidlingskonsept basert på historia til gruvedrifta og kulturminna langs stiane. (Skilt, kunst, visuelle markørar)

Sitteplassar og rasteområde:

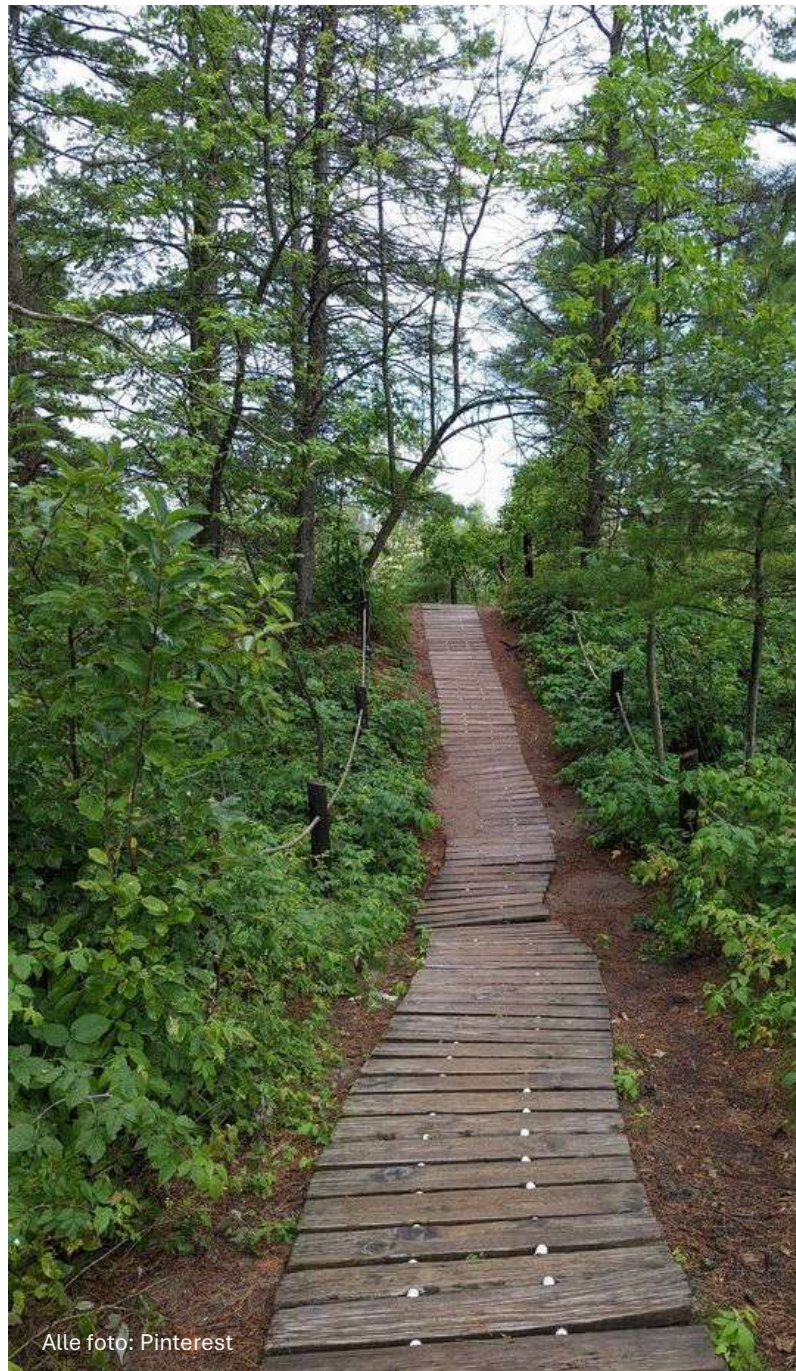
- Plassere ut enkle benkar og bord ved gode og naturlege stopp- og kvilepunkt

Alle foto: Pinterest

OBS!
Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Alle foto: Pinterest

OBS!

Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Alle foto: Pinterest

Inspirasjon til korleis informasjonspunktet ved den store rallaren kan bli utforma

OBS!

Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

iHØGDE!

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Vidare prosjektarbeid

For å sikre struktur og framdrift i det vidare arbeidet, foreslår vi å dele prosjektet inn i to hovudfaser: **forprosjekt** og **hovudprosjekt**. Denne inndelinga gir oversikt og ein klar plan for gjennomføring, samtidig som det opnar for fleksibilitet i prioriteringar basert på samarbeid og finansiering.

I **forprosjektfasen** vil hovudfokuset vere på detaljplanlegging og å legge grunnlaget for gjennomføring. Dette omfattar utarbeiding av ein detaljert prosjektplan, etablering av avtalar med grunneigarar og samarbeidspartnarar, samt utarbeiding av søknader om ekstern finansiering. Forprosjektet vil òg inkludere detaljplanlegging av dei ulike delprosjekta som omfattar turveggar, bruer, trapper, møteplassar, dagsturhytte og formidling. Her vil vi og prioritere og avklare kva tiltak som skal gjennomførast, basert på økonomi og samarbeid.

I **hovudprosjektfasen** startar sjølve gjennomføringa. Arbeidet med bygging og etablering av tiltaka vil skje i prioritert rekkefølge. Det er ikkje lagt inn midlar til prosjektleiing i denne fasen.

For betre styring av prosjektet har vi delt tiltaka inn i **delprosjekt** som spenner over turveggar og koplingar, bruer og trapper, møteplassar og dagsturhytte, samt formidling og informasjonspunkt. Dette gir oss eit detaljert og oversiktleg bilete av arbeidsoppgåvene i prosjektet.

Det som blir presentert her, er ei oversikt over det mest omfattande alternativet for tiltak. Ein kan sjå dette som ei **plukklister**, der kvar tiltaksprioritering avheng av kva for ressursar som blir tilgjengelege, kva samarbeid som blir oppretta, og korleis finansieringa blir sikra. Prosjektet kan difor justerast opp eller ned i omfang etter kva som er realistisk og ønskeleg.

Delprosjekt 1: Turvegar og koplingar

Oppgåver	Kostnad forprosjekt	Estimat hovudprosjekt	Mogleg finansiering	Samarbeids- partnarar	Ansvarleg
- Bestemme nivå for tilrettelegging av kvar turveg - Prosjektere kostnader - Utarbeide og sende spelemiddel-søknadar - Utarbeide og sende andre søknadar - Utarbeide detaljplan for gjennomføring av arbeidet	Prosjektleiing: 100 000 kr Inneber: - koordinere samarbeid mellom alle aktørar - Skrive søknadar om finansiering - Detaljplanlegge tiltak - Kartlegge kostnader	Oppgradering av sti Crosscut, 1 km stålboardwalk: 1 000 000 kr Vegetasjonsrydding og rekkverk frå kompressorhus til badekulp: 150 000 kr Steinsett turveg i elvekanten, 400m x 3000 kr: 1 200 000 kr Grussti frå eksisterande skogsbilveg til ny bru ved Fleshaugen og vegetasjonsrydding og grusing frå bru ved Fleshaugen til infopunkt «Tippen», 450 m x 600kr: 270 000 kr Merking med tau frå toppen over kompressorhuset og ned til steinsatt veg: 15 000 kr	Forprosjekt: Sparebankstiftelsen DNB: 100 000 kr Hovudprosjekt: Spelemidlar for turveg: 1 400 000 kr Riksantikvaren: 100 000 kr Sparebankstiftelsen DNB: 700 000 kr Skafså Kraftlag: 200 000 kr 59grader nord: 40 000 kr Villreinmidlar: 160 000 kr	- Vest-Telemark museum – gjennomgang gruva, samankopling og gruva som opplevingspunkt 59 grader nord – eksisterande turstinettverk, marknadsføring, kart - Tokke kommune – spelemidlar - Riksantikvar/kulturminne	59 grader nord OBS! Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden
Sum	Kr 100 000	2 635 000 kr			

Delprosjekt 2: Bruer og trapper

Oppgaver	Kostnad forprosjekt	Estimat hovudprosjekt	Mogleg finansiering	Samarbeids- partnarar	Ansvarleg
- Få oppdatert tilbod frå Rennebu Bjelken - Utsjekk med bruingeniør for innpassing av bruer - Måle inn lengde for trapp ved rørgata - Få oppdatert tilbod frå Wee trappesystem - Måle inn høgder for trapp til kompressorhuset - Søknadar om finansiering - Utarbeide detaljplan for gjennomføring	Prosjektleiing: 60 000 kr Inneber: - koordinere samarbeid mellom alle aktørar - Skrive søknadar om finansiering - Detaljplanlegge tiltak - Kartlegge kostnader	Bru Crosscut: 400 000 kr Bru Fleshaugen: 400 000 kr Trapp frå kompressorhuset til steinsatt elvesti: 60 000 kr Ståltrapp opp rørgata Crosscut: 150 000 kr Kortare trapper ned til ulike badeplassar: 50 000 kr	Forprosjekt: Sparebankstiftelsen DNB: 60 000 kr Hovudprosjekt: Spelemidlar for bru/badeplass: 450 000 kr Riksantikvaren: 100 000 kr Gjensidigestiftelsen: 240 000 kr Skafså Kraftlag: 100 000 kr 59grader nord: 40 000 kr Sparebanken Sør: 50 000 kr Villreimidlar: 80 000 kr	- Vest-Telemark museum – gjennomgang gruva, samankopling og gruva som opplevingspunkt 59 grader nord – eksisterande turstinettverk, marknadsføring, kart - Tokke kommune – spelemidlar - Riksantikvar/kulturminne – formidling og tilrettelegging	59 grader nord
Sum	Kr 60 000	Kr 1 040 000			

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Delprosjekt 3: Dagsturhytte og møteplassar

Oppgåver	Kostnad forprosjekt	Estimat hovudprosjekt	Mogleg finansiering	Samarbeids-partnarar	Ansvarleg for tiltaket
- Konkretisere kvar ein ynskjer møteplassar. 2 litt større plassar og sittebenkar på strategiske stader. - Delta i Telemark fylkeskommune sitt dagsturhytteprosjekt (dersom ikkje – designprosess og detaljplanlegging) - Avklare design på møteplassar og benkar - Søke ekstern finansiering - Utarbeide detaljert plan for gjennomføring	Prosjektleiing: 40 000 kr Inneber: - koordinere samarbeid mellom alle aktørar - Skrive søknadar om finansiering - Detaljplanlegge tiltak - Kartlegge kostnadar	Designprosess: 30 000 kr 6 benkar x 7 000: 42 000 kr Dagsturhytte: 0 kr (hvis del av dagsturhytteprosjekt i fylket) Oppgradering eksisterende møteplass Crosscut: 15 000 kr Sanitæranlegg Crosscut, enkelt lukka system: 200 000 kr	Forprosjekt: Sparebankstiftelsen DNB: 40 000 kr Hovudprosjekt: Spelemidlar sanitæranlegg: 70 000 kr Skafså Kraftlag: 100 000 kr Villreinmidlar: 10 000 kr Uni stiftelsen: 47 000 kr Riksantikvaren: 50 000 kr Tokke kommune: 50 000 kr	- Vest-Telemark museum – gjennomgang gruva, samankopling og gruva som opplevingspunkt 59 grader nord – eksisterande turstinettverk, marknadsføring, kart - Tokke kommune – spelemidlar, dagsturhytte prosjekt - Telemark fylkeskommune – dagsturhytteprosjekt/villreinmidlar - Riksantikvar/kulturminne	59 grader nord OBS! Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden
Sum	Kr 40 000	Kr 287 000			

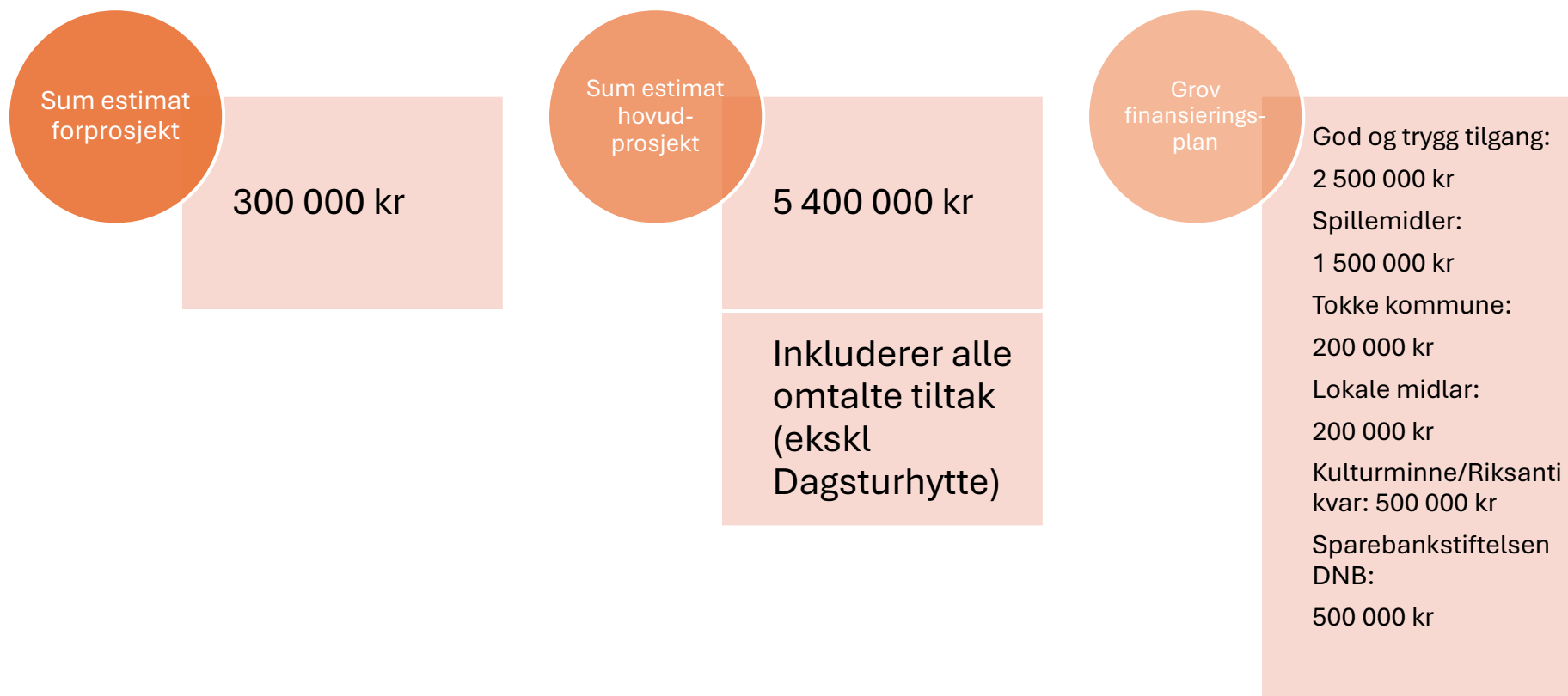
Delprosjekt 4: Formidling og infopunkt

Oppgåver	Kostnad forprosjekt	Estimat hovudprosjekt	Mogleg finansiering	Samarbeids- partnarar	Ansvarleg for tiltaket
- Vurdere å utvikle eit eige namn og ein eigen visuell identitet for heile «kulturstien» - Utarbeide eit omfattande formidlingskonsept som bygger på skilt, visuelle markørar og kunst - Planlegge og designe eit spanande informasjonspunkt/ startpunkt på «Tippen», eit utandørs museum som formidlar gruvehistoria i tekst og bilete og som syner Åmdals Verk slik det var.	Prosjektleiing: 100 000 kr Inneber: - koordinere samarbeid mellom alle aktørar - Skrive søknadar om finansiering - Detaljplanlegge tiltak - Kartlegge kostnader	Designprosess, inkl design av infopunkt: 150 000 kr Kunstprosess: 100 000 kr Informasjons- og startpunkt: 500 000 kr Produksjon av skilt og formidling: 300 000 kr Kunstneriske verk: 400 000 kr	Forprosjekt: Tokke kommune: 100 000 kr Hovudprosjekt: Kunst i uterom: 600 000 kr Riksantikvaren/kulturminne: 500 000 kr (kun ved tett samarbeid om dagsturhytteprosjektet) Kulturfondet: 200 000 kr Tokke kommune: 150 000 kr	- Det lokale grvestyret – kunnskapsgrunnlag 59 grader nord – eksisterande turstinettverk, marknadsføring, kart - Tokke kommune – spelemidlar, dagsturhytte prosjekt - Telemark fylkeskommune – dagsturhytteprosjekt/villre inmidlar	59 grader nord/Vest-Telemark museum
Sum	Kr 100 000	Kr 1 450 000			

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Totale kostnadsestimat

OBS!
Løysingar, kostnadar og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

Vegen vidare

Forslag til framdriftsplan

OBS!
Løysingar, kostnader og finansieringsplan er blitt oppdatert etter denne rapporten blei utarbeida, det er difor ikkje alt som stemmer overeins med søknaden

